

RECENZJE

D. M. JOHN, B. A. WHITTON & A. J. BROOK (red.) 2002. **The Freshwater Algal Flora of the British Isles. An identification guide to freshwater and terrestrial algae.** 702 str. + płyta CD, liczne ryciny i fotografie. Twarda opr., format 30 × 21 cm. Cambridge University Press. [ISBN 0-521-77051-3].

Historia badań nad glonami Wysp Brytyjskich ma swój początek w XVIII w. Do czasów współczesnych powstało wiele prac na ten temat. W 1991 r. narodziła się myśl stworzenia nowoczesnego klucza do oznaczania glonów słodkowodnych i lądowych występujących w Wielkiej Brytanii. Omawiana monografia jest takim właśnie opracowaniem zawierającym wyniki badań przeprowadzonych w latach 1991–2001 oraz danych z literatury. Całością prac nad powstaniem monografii kierowało trzech redaktorów. Zaprezentowano w niej taksony występujące w Wielkiej Brytanii, Irlandii, na Wyspach Normandzkich oraz Wyspie Man.

W badaniach nad opracowaniem flory słodkowodnej Wielkiej Brytanii brali udział nie tylko naukowcy z Anglii, ale także specjaliści z Danii, Szwajcarii, USA, Kanady, Ukrainy i Polski.

Monografia dedykowana jest profesorowi John'owi W. G. Lund'owi światowej sławy angielskiemu fykologowi w podziękowaniu za jego wkład w stan wiedzy dotyczącej fitoplanktonu Wysp Brytyjskich oraz bezustanną pomoc niesioną fykologom pracującym na całym świecie. Jest ona dopełnieniem wydanego przez niego w 1995 r. wspaniałego dzieła pt.: "Freshwater Algae. Their microscopic world explored".

Omawiana książka wydana jest w formie praktycznego klucza do oznaczania gatunków glonów słodkowodnych. Napisana jest prostym językiem i nawet osoby słabo znające angielski nie powinny odczuwać bariery językowej.

Monografia składa się z piętnastu rozdziałów. Każdy z nich traktuje o kolejnej, odrębnej grupie glonów. Dzięki takiemu podziałowi układ książki jest bardzo przejrzysty i korzystanie z niej nie sprawia większych trudności.

Rozdziały te zamieszczone są po części wstępnej dotyczącej historii badań nad glonami słodkowodnymi Wysp Brytyjskich, opisie metodyki badań, rozmieszczeniu i ekologii glonów.

Większość rozdziałów zawiera krótki wstęp dotyczący opisu gromady bądź jednostek niższej rangi, morfologii i fizjologii, a także ekologii i florystyki oraz sposobu rozmnażania przedstawicieli danej grupy. Następnie zamieszczony jest krótki klucz do oznaczania niższych jednostek. W dalszej części możemy znaleźć opisy poszczególnych gatunków. Podane są także ich synonimy, wymiary oraz typy siedlisk, które preferują (np. dno płytkich zbiorników, zbiorniki z wodą zasoloną, zbiorowisko planktonu w toni wodnej). Do opisu gatunków dołączona jest wzmianka o rozprzestrzenieniu na świecie danego gatunku.

Nazwy rodzajów i gatunków ustawione są w porządku alfabetycznym.

Kolejność gatunków podano za Coded List of Freshwater Algae of the British Isles (1998). Są one zgrupowane w następujące gromady: *Rhodophyta*, *Euglenophyta*, *Cryptophyta*, *Pyrrophyta*, *Raphidophyta*, *Haptophyta*, *Chrysophyta*, *Xanthophyta*, *Chlorophyta*, *Cyanophyta* (*Cyanoprocarayota*), *Eustigmatophyta*, *Phaeophyta*, *Prasinophyta*, i *Glaucophyta*. Jest także krótka część dotycząca okrzemek. Zawiera ona ogólne wiadomości o nich oraz przedstawia relacje pomiędzy nazewnictwem gatunków używanym w najnowszych taksonomicznych pracach dotyczących okrzemek słodkowodnych. Część dotycząca zielenic podzielona jest dodatkowo na sekcje oraz podaje występowanie zielenic ze szczególnym uwzględnieniem Wysp Brytyjskich.

Łącznie w pracy uwzględniono 2275 gatunków (2808 taksonów). Do znakomitej większości przedstawicieli opisywanych gatunków dołączona jest ich dokładna dokumentacja ilustracyjna. Oprócz fotografii wykonanych z wykorzystaniem mikroskopu świetlnego są także liczne rysunki Autorów poszcze-

gólnych rozdziałów. Dla większości grup zamieszczono również opisy form bezbarwnych oraz glonów żyjących w morzach. Przykładem mogą być sinice, których pewne gatunki występują zarówno w wodach słodkich, jak i morskich.

Po części identyfikującej glony znajduje się słownik z krótkimi objaśnieniami terminów, indeks nazw łacińskich oraz indeks tematyczny. W obszernym spisie literatury są też opracowania polskich badaczy, jak Matuła (1992), Mrozińska (1985), Starmach (1966, 1969, 1977, 1985), Szymańska i Spalik (1993), Wołoszyńska (1916, 1917), Wołowski (1998a, 1998b), Zakryś (1994).

Do książki dołączona jest płyta CD, dzięki której użytkownik może się zapoznać z tematyką tej publikacji, a także zobaczyć bardzo ciekawe (również kolorowe) zdjęcia niektórych z opisywanych gatunków oraz, w kilku przypadkach, miejsca ich bytowania. Na płycie zapisane są także zdjęcia z mikroskopu skaningowego (SEM) przedstawiające osobniki należące do *Dinoflagellateae* i *Euglenophyta*.

Pomimo swoich dużych wymiarów książka ta jest praktycznym, bardzo dobrym przewodnikiem po świecie glonów, który utrwali się na wiele lat w światowej literaturze fykologicznej. Powinni z niej korzystać nie tylko ci, którzy z naukowego punktu widzenia zajmują się systematyką fitoplanktonu, ale także wszyscy, którzy problematykę związaną z badaniem glonów traktują jako jedną z wielu dyscyplin w swojej pracy (np. w monitoringu środowiska). – MAŁGORZATA PONIEWOZIK, *Katedra Botaniki i Hydrobiologii, Katolicki Uniwersytet Lubelski, ul. C. K. Norwida 4, PL-20-061 Lublin, Polska.*